RISE RIKOSSEURAAMUSLAITOS

KO/STY/PRT

Asiantuntijalausunto
Julkinen

Diaarinumero 62/090/2022

26.9.2022

Eduskunnan kunta- ja terveysjaosto

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Rikosseuraamuslaitoksen toimintaedellytykset

Talousarvioehdotus antaa hyvät lähtökohdat Rikosseuraamuslaitoksen nykyisen toiminnan tason ylläpitämiseksi, mikäli inflaation aiheuttamat menojen lisäykset katetaan täydentävässä talousarviossa. Nykyinen toiminnan taso ei kuitenkaan vastaa Rikosseuraamuslaitokselle asetettuja tavoitteita ja rikosseuraamusasiakkaiden tarpeita.

Inflaatiokehitys vaikuttaa Rikosseuraamuslaitoksen tilanteeseen. Rikosseuraamuslaitokselle kohdennettiin talousarviossa 1,339 milj. euron lisäys toimitilavuokrien indeksikorotuksiin ja 1,018 milj. euroa Valtorin palvelumaksujen kasvuun. Inflaatiosta johtuvat määrärahatarpeet ovat kuitenkin huomattavasti tätä suuremmat. Ennusteen mukaan Rikosseuraamuslaitoksen vuokrien indeksikorotus voisi olla jopa 3,5 milj. euroa vuonna 2023. Sähkö- ja lämmityskustannusten nousun arvioidaan aiheuttavan Rikosseuraamuslaitokselle 2,3 milj. euron lisämenon vuonna 2023. Elintarvikekustannusten nousun vuoksi vankien ruokahuollon järjestäminen ja omatoimisesta ruokahuollosta maksettavien korvauksen nostaminen aiheuttaa arviolta 0,4 milj. euron lisämenon. Tämä tarkoittaa yhteensä noin 6,2 milj. euron lisämäärärahatarvetta. Hintojen nousu aiheuttaa riskin Rikosseuraamuslaitoksen toiminnalle, mikäli inflaation vaikutuksiin ei osoiteta lisärahoitusta täysimääräisesti.

Tupakoinnin kieltämiseksi suljettujen vankiloiden sisätiloissa tulisi osoittaa pysyvä lisärahoitus. Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan (PeVL 40/2020 vp), ettei tupakointia vankilan ulkotiloissa voida kieltää. Ulkona sallittu tupakointi edellyttää valvonnan lisäämistä. Tupakointi vankiloiden sisätiloissa tulee kieltää, sillä työnantajan tulee suojata työntekijää työympäristön

tupakansavun aiheuttamalta syöpävaaralta. Työterveyslaitos on teettänyt mittaukset neljässä vankilassa ja suositellut ryhtymään välittömiin toimiin työntekijöiden tupakansavulle altistumisen vähentämiseksi valtioneuvoston päätöksen 1153/1999 mukaisesti. Ulkona tapahtuvan tupakoinnin järjestämisestä ja valvonnasta sekä riittävän korvaushoidon toteuttamisesta aiheutuu Rikosseuraamuslaitokselle 2,65 milj. euron pysyvä vuosittainen lisämeno.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstön määrä on riittämätön toiminnan laajuuteen, käytössä olevaan laitosrakenteeseen ja täytäntöönpanon vaikuttavuustavoitteisiin nähden. Myös Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea (CPT) ja eduskunnan apulaisoikeusasiamies ovat kiinnittäneet huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään. Liian niukat henkilöstöresurssit johtavat mm. siihen, että vankiloissa joudutaan työskentelemään usein yksin. Tuloksellinen ja turvallinen täytäntöönpano edellyttää, että vankiloissa ja yhdyskuntaseuraamustoimistoissa on riittävä määrä koulutettua ja osaavaa henkilöstöä. Henkilöstön määrää tulisi lisätä merkittävästi, jotta vankilahenkilökunnan yksintyöskentelyä kyettäisiin vähentämään ja vangeille kyettäisiin järjestämään rikoksettomaan elämäntapaan valmentavaa ja tukevaa toimintaa Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteen mukaisesti 35 tuntia viikossa.

Erityisasiantuntija, tiimivastaava Pia Raassina-Terho